

2015-01-01

ร่วมเกล้าชาวจุฬาฯ : สามีคติน่าสยให้หนูข้องพองไทย

สวัสดี จงกล

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/jamjuree>

Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

จงกล, สวัสดิ์ (2015) "ร่วมเกล้าชาวจุฬาฯ : สามีคติน่าสยให้หนูข้องพองไทย," *Jamjuree Journal*: Vol. 17: Iss. 1, Article 2.

DOI: 10.58837/CHULA.JAMJUREE.17.1.1

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/jamjuree/vol17/iss1/2>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Jamjuree Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ร่วมเกล้าฯอุทิศ:

สวัสดิ์ จงกล* นิสิตเก่าคณะอักษรศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๔๒ — ๒๕๔๕

ตามคตินำดูให้ หมูป้อ๖๗๐๖ไทย*

ไทยรวมไทยรักพร้อม
จากอปรกิกเกิดมี
เมืองไทยจักเพิ่มทวี
สามัคคีนำสุขให้

สามัคคี
ประโยชน์ได้
ความรู้รุ่งเรืองนา
หมูป้องผองไทย

ในช่วงเวลาของศุภวาระนั้น เป็นมหามงคลอีกครั้งของคนไทย คือ ในพุทธศักราช ๒๕๕๘ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีจะทรงเจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษา ขณะนี้ปรากฏว่ามีหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานเอกชนเริ่มประกาศจัดงานเฉลิมฉลองเพื่อเฉลิมพระเกียรติ แต่สมเด็จพระบรมราชกุมารีพระผู้พระราชทานพระมหากรุณาธิคุณแก่พสกนิกรไทยทั่วประเทศและทั่วโลกอย่างดีตลอดมา

หากจะประมวลพระราชกรณียกิจสำคัญที่ทรงปฏิบัติคงจะจำแนกอย่างกว้าง ๆ ว่าเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทย สถาปัตยกรรมไทย พระพุทธศาสนา งานประวัติศาสตร์ โบราณคดี มานุษยวิทยา พืชพันธุ์ งานพระราชพิธี การทหาร การศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การถ่ายภาพ งานสังคมสงเคราะห์ งานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สารสนเทศเกี่ยวกับพระราชประวัติ และพระราชกรณียกิจสรุปดังต่อไปนี้

พระราชประวัติ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จพระราชสมภพ เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๘ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงเริ่มการศึกษาที่โรงเรียนจิตรลดาซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐานเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๑๑ ทรงสอบประโยคประถมศึกษา (ประถมศึกษาปีที่ ๓) ซึ่งเป็นข้อสอบเดียวกันทั้งประเทศ ด้วยคะแนนรวม ๙๖% เป็นอันดับหนึ่งของประเทศไทย จึงทรงรับพระราชทานรางวัลการเรียนดีจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ สนามกีฬาแห่งชาติ ในขณะที่วันทรงศึกษาธิการ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลชมเชย ส่วนโรงเรียนจิตรลดานั้นได้ทูลเกล้าฯ ถวายเข็มการเรียนดีอีกด้วย ต่อมาทรงจบหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ ด้วยคะแนนสูงสุดของนักเรียนทั้งประเทศหรืออีกนัยหนึ่งทรงสอบได้เป็นอันดับหนึ่งของประเทศ สมัยนั้นเป็นการสอบข้อสอบเดียวกันทุกโรงเรียน ทั่วประเทศ และ

กระทรวงศึกษาธิการประกาศรายชื่อผู้สอบได้อันดับ ๑-๕๐ หรือพูดกันทั่วไป ผู้สอบได้อันดับติด board ๕๐ คนแรก จากนั้นทรงสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ ในคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต่อมาได้ทรงสำเร็จหลักสูตรอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐ ทรงเป็นอักษรศาสตรบัณฑิตเกียรตินิยมอันดับหนึ่งด้วยคะแนนเป็นที่หนึ่งตลอดสี่ปีคือ ๓.๙๘ พร้อมด้วยเหรียญทองหรืออีกนัยหนึ่งทรงสอบได้เป็นที่หนึ่งของรุ่น ทรงรับรางวัลคะแนนยอดเยี่ยมในภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศส หลังจากนั้นทรงสำเร็จหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตด้านโบราณคดี สาขาจารึกภาษาตะวันออก จากมหาวิทยาลัยศิลปากรเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ และอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาบาลี และสันสกฤต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ ต่อมาได้ทรงศึกษาระดับดุขฎีบัณฑิตด้านพัฒนศึกษาศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๙ นับเป็นเจ้าฟ้าพระองค์แรกที่ทรงสำเร็จการศึกษาตั้งแต่ระดับ

* อาจารย์

* อยู่เชิญมาจากพระราชนิพนธ์พุทธศาสนสุภาษิต คำโคลง ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปริญญาดรี โท เอกในประเทศไทย

ในระหว่างทรงศึกษาที่โรงเรียนจิตรลดา ทรงสนพระทัยศึกษาทุกวิชา ในขณะเดียวกันก็โปรดการรำไทย การวาดเขียน การประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ เมื่อทรงเจริญวัยขึ้นก็ทรงสนพระทัยในวิชาภาษา ประวัติศาสตร์ โบราณคดี มานุษยวิทยาและดนตรีไทย เครื่องดนตรีที่ทรงเป็นประจำคือขอและระนาดเอก หนังสือเป็นของโปรดประจำพระองค์ ตั้งแต่ยังพระเยาว์ จึงมีพระสมญาว่า *หนอนหนังสือ* เพราะจะทรงมีหนังสือติดพระหัตถ์อยู่เสมอ ระหว่างทรงศึกษาที่โรงเรียนจิตรลดาจะทรงอ่านหนังสือเรียนให้จบก่อนอาจารย์สอนอยู่เป็นนิจ ด้วยเหตุนี้พระอาจารย์จึงต้องศึกษาและนำข้อมูลที่กว้างขวางหลากหลายเพื่อช่วยไม่ให้ทรงเบื่อในเวลาทรงศึกษาในห้องเรียน

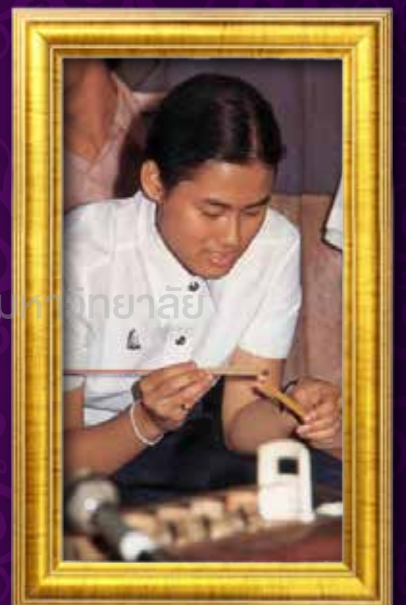
การที่ทรงใฝ่รู้และทรงปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้ทรงเป็น *นักอ่าน* ชั้นเยี่ยม หัวหน้ากองวิจัย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการเล่าให้ฟังว่ามีเจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังได้นำรายชื่อหนังสือซึ่งเป็น บทประพันธ์ของศาสตราจารย์ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมชไปให้หัวหน้ากองผู้นั้นศึกษาว่าจากบัญชีรายชื่อหนังสือนั้นยังมีหนังสือของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ที่ไม่ได้ตราวิชาการสำหรับผู้รู้และนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยอีก

หรือไม่ หลังจากขอข้อมูลจากห้องสมุดของกระทรวงศึกษาธิการแล้วหัวหน้ากองผู้นั้นก็ได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังทราบว่ามีอีกแล้ว ข้อมูลที่น่าปลื้มปิติสำหรับคนไทยก็คือเจ้าหน้าที่ผู้ติดต่อขอทราบข้อมูลได้เปิดเผยว่าผู้อ่านผู้นั้นกำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ที่โรงเรียนจิตรลดา คือ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้เขียนขอเรียนเพิ่มเติมว่าหนังสือที่ทรงอ่านนั้นบางเล่มผู้อ่านต้องมีความรู้พื้นฐานระดับสูงพอสมควรจึงจะเข้าใจหนังสือของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ เช่น *หนังสือเอกเขมร*

เพราะถ้าผู้อ่านไม่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาในอดีตและข้อมูลด้านสังคมวัฒนธรรมของกัมพูชาแล้วจะไม่ได้ประโยชน์จากข้อคิดเห็นดี ๆ จากหนังสือประเภทนี้เพราะผู้เขียนคือ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์จะสอดแทรกข้อมูลข้อเท็จจริง ข้อวิจารณ์ที่ทำให้ผู้อ่านรู้ลึก รู้กว้างมากขึ้น

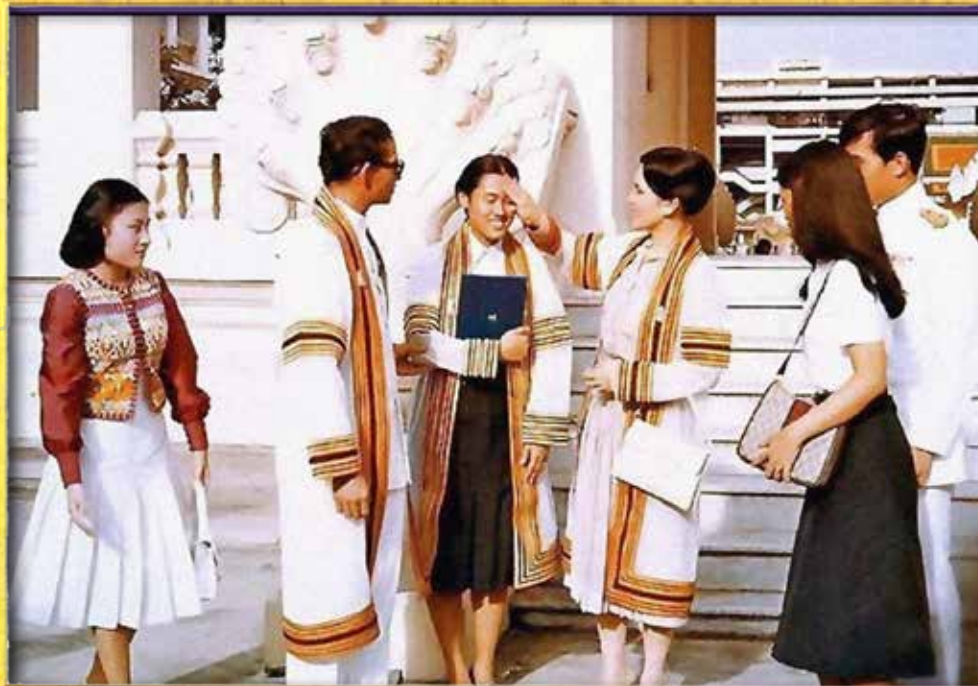
กิจกรรมที่ทรงปฏิบัติตลอดเวลาที่ทรงศึกษาในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยคือทรงสนพระราชหฤทัยและศึกษาด้วยพระองค์ในห้องสมุด ต่อมาทรงค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ electronic เนื่องจากทรง

ศึกษาด้วยวิธีการซึ่งเป็นที่รู้จักกันไปของคนไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันคือ **หัวใจนักปราชญ์** คือ สุ จิ ปุ ลิ (การฟัง การคิด การถาม การจด) จึงทำให้ทรงเป็น **พหุสูต** ดังนั้นเมื่อทรงศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงทำให้เป็นพระองค์เดียวที่ทรงรอบรู้และทรงตอบคำถามหรืออภิปรายในชั้นเรียนมากกว่าผู้อื่นเมื่ออาจารย์ตั้งประเด็นที่ขยายจากข้อมูลเบื้องต้นที่นิสิตเรียนกัน ผู้เขียนได้ทราบจากพระอาจารย์ท่านหนึ่งที่ถวายเป็นพระอาจารย์สอนระดับดุสิตบัณฑิตศึกษาว่า หลังจากการไปประชุมที่ต่างประเทศได้ซื้อหนังสือวิชาการซึ่งนักปราชญ์ระดับโลกเป็นผู้เขียน จึงตั้งใจจะนำสาระ

ของหนังสือเล่มดังกล่าวเป็นหลักในชั่วโมงสัมมนาด้านพัฒนศึกษา ระหว่างเตรียมตัวเข้าสอนในห้องพักอาจารย์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินผ่านห้องนั้นก่อนเสด็จเข้าห้องเรียน พระองค์ท่านได้พระราชทานพระกรุณาด้วยการทรงนำหนังสือวิชาการเล่มเดียวกันที่อาจารย์เตรียมไว้สอนให้ดูและทรงถามว่าเคยอ่านหนังสือแล้วหรือยัง และได้พระราชทานให้ยืมอ่าน อาจารย์บอกว่าตกใจมากเพราะเมื่อดูหนังสือที่พระราชทานให้ยืมอ่านก็ทราบทันทีว่าได้ทอดพระเนตรหนังสือเล่มนั้นจบแล้ว ได้ทรงบันทึกพระราชดำริ

พระราชวิจารณ์ไว้ในหนังสือเล่มดังกล่าว ข้อดำริและวิจารณ์ทรงบันทึกนั้นแตกต่างจากที่อาจารย์คิด แต่ก็มีความอย่างยิ่ง จึงต้องรีบแจ้งให้นิสิตทราบว่าขอเลื่อนเวลาการเรียนการสอนไปประมาณครึ่งชั่วโมง ทั้งนี้เพราะต้องเปลี่ยนเนื้อหาสาระการสอนใหม่ทันที อาจารย์ผู้นี้จบปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยระดับ ๑-๑๐ ของสหรัฐอเมริกาเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นผู้มีความรู้ ความคิด ประสบการณ์ แดกจกาน ดำรงตำแหน่งอธิบดีหลายกรมในกระทรวงศึกษาธิการ อุทาหรณ์ที่นำเสนอนี้เป็นที่ยืนยันยืนยันความเป็นพหุสูตในพระองค์อย่างสำคัญยิ่ง

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตั้งแต่ยังพระเยาว์ข้าราชการบริพาร และผู้ที่รับใช้ใกล้ชิดกล่าวถึงพระองค์ ท่านว่าทรงมีพระราชอัธยาศัยอ่อนโยน โอบอ้อมอารี เมตตากรุณา หนักแน่น ทรงมีขันติธรรมอย่างน่าพิศวง ต่อมาได้เริ่มทรงงานเมื่อโดยเสด็จพระบรมราชชนก พระบรมราชชนนี รวมทั้งทรงงานตามพระราชดำริส่วนพระองค์ ดังที่พสกนิกรไทยได้เห็นจากข่าวในพระราชสำนัก จะเห็นพระวิริยะ อุตสาหะที่เสด็จเยี่ยมและติดตามโครงการในพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้าฯ กรมหลวงนาครีศวราชนครินทร์ และโครงการส่วนพระองค์ทั้งในที่ทุรกันดาร และในชุมชนระดับต่าง ๆ ทั่วประเทศ

ในด้านการทรงปฏิบัติราชการ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงรับราชการที่ภาควิชาประวัติศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ ปัจจุบันทรงดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการและ พระอิสริยยศ ศาสตราจารย์พลเอกหญิง ในขณะเดียวกันทางรัฐบาลได้ถวายพระอิสริยยศเป็นพลเรือเอกหญิง พลอากาศเอกหญิงอีกด้วย นอกจากทรงปฏิบัติงานหลักดังกล่าวแล้วยังทรงงานในฐานะประธานของหน่วยงานภาคเอกชน มูลนิธิอีก เช่น มูลนิธิสายใจไทย อนุชาภิบาล สภาอากาศไทย ทรงปฏิบัติพระราชภารกิจสืบทอดงานที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีและสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้าฯ กรมหลวงนาครีศวราชนครินทร์ที่ทรงงานไว้ ตลอดงานที่พระองค์ทรงจัดตั้งอีกจำนวนมาก พระราชกรณียกิจที่สำคัญที่คนไทยและคนทั่วโลกทราบ

เป็นอย่างดีก็คือพระราชกรณียกิจในพระฐานะผู้แทนพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทั้งที่ทรงงานในประเทศ รวมทั้งต่างประเทศ ยิ่งกว่านั้นยังปฏิบัติพระราชภารกิจเกี่ยวกับองค์กรระหว่างประเทศขององค์การสหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศของภาคเอกชน งานส่วนพระองค์ที่ได้พระราชทานความช่วยเหลือในการพัฒนาประเทศต่าง ๆ เช่น ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ จีน พระราชกรณียกิจทั้งปวงที่กล่าวข้างต้นมีมากจนแทบไม่น่าเชื่อว่าได้ทรงบริหารเวลาอย่างไรจึงทรงสามารถปฏิบัติพระราชภารกิจมากมายเหล่านั้นให้ลุล่วงไปได้ดีถึง จนทั่วโลกถวายการยกย่องและถวายราชสดุดีซึ่งทำให้คนไทยภาคภูมิใจและถวายความจงรักภักดีอย่างหาที่สุดมิได้

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชกรณียกิจ

ดังได้เกริ่นไว้ข้างต้นว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงมี พระปรีชาสามารถด้าน วรรณศิลป์ ดุริยางคศิลป์ นาฏศิลป์ วิจิตรศิลป์ ในขณะที่เดียวกันก็ทรงสน พระราชหฤทัยด้าน สถาปัตยกรรมและ ประติมากรรม สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรง ปฏิบัติงานดังกล่าวมาก อย่างยิ่ง แต่พอจะเสนอ สารสังเขปไว้เป็นกลุ่ม พระราชกรณียกิจดังต่อไปนี้

ศิลปวัฒนธรรมไทย

การอนุรักษ์ภาษาไทย ศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แยมั่นดาดาได้ เสนอบทความเกี่ยวกับพระอัจฉริยภาพ ด้านภาษาว่าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงใช้ภาษา ที่เรียบง่าย มีความหมายลึกซึ้ง กว้าง ไกล พระราชนิพนธ์และ พระราชดำรัส ด้านภาษาไทยจะไม่มีคำภาษาอังกฤษ เลย เว้นชื่อคน ชื่อเมือง หรือยังไม่มี ศัพท์บัญญัติเป็นภาษาไทย ในด้านร้อย กรองผู้อ่านจะตระหนักดีว่าพระองค์ ทรงรู้แจ้งด้านฉันทลักษณ์อย่างดียิ่ง ทรงใช้ภาษาที่เรียบง่าย แต่ลึกซึ้งกิน ใจ แม้งานที่ยากจะหาผู้แต่งได้ยากคือ ฉันทดุขกฤษ์สังเวและกาพย์ขับไม้ที่ใช้ ขับกล่อมในพระราชพิธีรับสมโภชและ ขึ้นระวางช้างเผือก แม้จะยากเพราะ มีรูปแบบของคำฉันทและกาพย์หลาย แบบ ยิ่งกว่านั้นเนื้อหาในคำประพันธ์ ก็ยากเพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับโบราณ ราชประเพณีอยู่มาก ที่ยากยิ่งขึ้นก็ คือมีข้อจำกัดเรื่องความยาวของบท ประพันธ์ที่ใช้ในพระราชพิธีสำคัญนี้ แต่ด้วยพระปรีชาสามารถและพระ วิริยะอุตสาหะก็ทรงพระราชนิพนธ์ได้

ดีซึ่งนักปราชญ์ด้านภาษาไทยถวายเป็นพระราชนิพนธ์ชั้นเยี่ยม นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แยมั่นดาดาได้เสนอข้อมูลจากการ ศึกษาเชิงเปรียบเทียบพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีว่ามีความ ละม้ายคล้ายคลึงกันมาก โดยเฉพาะพระราชนิพนธ์*ไกลบ้าน* ซึ่งวรรณคดี สโมสรวายการเฉลิมพระเกียรติว่าเป็นหนังสือยอดเยี่ยมเล่มหนึ่งของไทย เมื่อศึกษาหนังสือพระราชนิพนธ์ชุดเสด็จเยี่ยมประเทศต่าง ๆ เช่น ทวีรน้อง ใจ สิงคโปร์สัญจร ฯลฯ ลักษณะของการบรรยาย การสอดแทรกเรื่องน่ารู้ น่า สนใจ และสำนวนภาษาที่เรียบง่าย ต่อเนื่องได้อรรถรสด้านบันเทิงและความ รู้ด้านภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมา ระบบสังคมวัฒนธรรม ศิลปะ ความ เจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่มีคุณค่าเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน และเป็นต้นแบบการประพันธ์ความเรียงอย่างยิ่ง

ด้านดนตรี

ศาสตราจารย์ นายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล เป็นผู้หนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่ารอบรู้เรื่องดนตรีได้เสนอข้อมูลเกี่ยวกับพระปรีชาสามารถและพระราชจริยาวัตรในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีด้านการดนตรีอย่างกะทัดรัดและมีสาระที่น่าสนใจดังนี้

ทรงวางพระองค์เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนโดยเฉพาะเยาวชนไทย ทรงดนตรีไทย ขับร้องเพลงไทย และพระราชทานพระราชวโรกาสพิเศษด้วยการเสด็จลงทรงดนตรีไทยร่วมกับประชาชนทุกเพศทุกวัยเสมอมา

ทรงเป็นนักวิชาการดนตรี ด้วยการทรงศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ สามารถพระราชทานข้อวินิจฉัย ข้อคิด ข้อเสนอแนะ และทรงปฏิบัติการแสดงดนตรีได้อย่างถ่องแท้

ทรงอนุรักษ์ดนตรีไทย ทั้งในด้านการชำระโน้ตเพลง บันทึกเพลงเก่า และเผยแพร่งานเหล่านั้นอย่างต่อเนื่อง

ทรงส่งเสริมดนตรีไทยในสถาบันศึกษาทุกระดับ พระราชทานทุนทรัพย์รับพระราชภาระนานาประการ ส่งเสริมให้มีการแสดงดนตรี ทั้งในและนอกพระราชอาณาเขต

พระราชนิพนธ์บทความเกี่ยว

กับดนตรีไทย ดนตรีต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับไทย พระราชนิพนธ์บทเพลงไทยอย่างต่อเนื่อง

ทรงส่งเสริมช่างผลิตเครื่องดนตรีไทย สนับสนุนให้ใช้เครื่องดนตรีไทยในการเรียนดนตรีของเยาวชน ไม่ต้องพึ่งเครื่องดนตรีต่างประเทศ

ทรงส่งเสริมสถาบันต่าง ๆ ให้จัดรายการเผยแพร่วัฒนธรรมไทย เช่น การประชันปีพาทย์ การทรงสักรา การแสดงนาฏศิลป์ ด้วยการเสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานและทรงดนตรีประเภทต่าง ๆ ร่วมในกิจกรรมดนตรีทั้งหลายอย่างใกล้ชิด

ทรงสนับสนุนการเก็บรักษาและอนุรักษ์เครื่องดนตรีไทย และการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์เครื่องดนตรีไทยขึ้นในประเทศ

ทรงดนตรีไทยให้ต่างชาติได้เห็นถึงระบบระเบียบแห่งวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความมีเอกราชและความมั่นคงของชาติ

พระปรีชาสามารถด้านแบบแผนหรือทฤษฎีและหลักการปฏิบัติด้านการดนตรี สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงแสดงให้เห็นว่าทรงแม่นในเรื่องดังกล่าวนี้มาก ข้อมูลจากผู้ตามเสด็จไปทรงเยือนประเทศเมียนมาร์และประเทศกัมพูชาจะเป็นอุทาหรณ์ที่ดียิ่ง เมื่อครั้งเสด็จไป

เยือนเมียนมาร์ เจ้าภาพจัดแสดงดนตรีประจำชาติ ได้กราบบังคมทูลทรงร่วมบรรเลงเพลงด้วย มีบางเพลงนักดนตรีเล่นไม่จบเพราะจำทำนองไม่ได้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บรรเลงเพลงนั้นอีกครั้ง ขณะที่นักดนตรีเมียนมาร์หยุดเล่น พระองค์ยังทรงบรรเลงต่อจนจบ นักดนตรีเจ้าของบ้านต่างยอมรับว่าทำนองที่ทรงบรรเลงนั้นคือเพลงของเขาที่เขาจำไม่ได้ จึงทำให้นักดนตรีปัจจุบันจดบันทึกไว้บรรเลงต่อไป เมื่อมีผู้ฟังขอให้บรรเลงบางเพลงที่เขาจำไม่ได้แล้ว ก็ทรงบรรเลงเพลงพร้อมนักดนตรีเมียนมาร์ ไปจนจบดังกล่าวข้างต้นทำให้นักดนตรี เมียนมาร์ โชคดีได้รู้เพลงที่ลืมไปแล้วกลับมาใช้บรรเลงอีกต่อไป

เมื่อครั้งเสด็จเยือนกัมพูชาเช่นกัน ในตอนกลางวันเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตร ปราสาทหินโบราณตามหมายกำหนดการครบ (ผู้ตามเสด็จเห็นเหนื่อยกันมาก) เวลาค่ำเจ้าภาพจัดงานเลี้ยงพระกระยาหารเย็นและมีการบรรเลงเพลงเก่าของกัมพูชา เจ้าภาพกราบบังคมทูลขอให้ทรงร่วมบรรเลงด้วย เหตุการณ์เกิดขึ้นเช่นเดียวกับที่ประเทศเมียนมาร์ จึงทำให้นักดนตรีกัมพูชาได้ต่อเพลงของตนเองจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทั้งสองกรณีก็นำมาเสนอขึ้นเป็นการยืนยันว่าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงเจนจบในแบบฉบับของดนตรีดั้งเดิมของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

จากข้อมูลที่น่าเสนออย่างย่อ ๆ จะเห็นว่าครบแล้วที่มีผู้ถวายพระราชสมัญญานามว่าพระองค์ทรงเป็นเอกอัครราชูปถัมภกมรดกวัฒนธรรมไทย หรือคำกล่าวของอาจารย์เสรี หวังในธรรม ศิลปินแห่งชาติจากกรมศิลปากรกล่าวว่า *ดนตรีไทยไม่ลืมนแล้วเพราะพระทูลกระหม่อมแก้วทรงเอาพระทัยใส่หรือที่นักดนตรีอาวุโสท่านหนึ่งกล่าวว่า มีสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีพระองค์เดียวยิ่งกว่ามีเทพหลายพระองค์มาโปรดวงการดนตรีไทย*

ด้านนาฏศิลป์ และการละคร

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงสนพระราชหฤทัยในการรำไทยมาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ ยิ่งกว่านั้นเวลาว่างงานรื่นเริงหรืองานวันสำคัญของชาติ โรงเรียนทั่วประเทศมักจะจัดให้นักเรียนบรรเลงดนตรี การรำไทย และการแสดงละคร เนื่องจากเมื่อครั้งทรงศึกษาที่โรงเรียนจิตรลดาทรงได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าชั้นจึงทรงมีพระราชภาระจัดบรรเลงดนตรี การรำไทย และการแสดงละคร ต่อมาเมื่อเสด็จเข้าทรงศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยน้องใหม่รุ่นพระองค์ท่าน รวมทั้งพี่ชั้นปีของคณะอักษรศาสตร์และคณะอื่น ๆ จึงมีโอกาสเห็นพระราชปฏิภาณแก้ไขปัญหาเกิดขึ้นในงานรับน้องใหม่ โดยเฉพาะเมื่อคณะน้องใหม่ผ่านข้อมรับน้องของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ซึ่งมีประเพณีและกิจกรรมรับน้องที่ไม่เหมือนคณะอื่น เช่น ทูลสัณทธาน์ รวมทั้งการต้องแสดงตามเวที ๆ ขอให้น้องใหม่แสดงลีเกเรื่องจันทโครพ และกราบบังคมทูลให้ทรงแสดงเป็นพระเจ้าตา ในวันนั้นสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอฯ ทรงขึ้นเวทีเป็นพระองค์แรก ทรงเริ่มด้วยเพลงด้นกลอนสดอย่างคล่องแคล่ว พระสหายต่างก็รับบทต่าง ๆ กันอย่างสนุกสนาน ทำให้ทั้งพี่และน้องใหม่สนุกสนานกันทั่วหน้า

ระหว่างทรงศึกษาที่คณะอักษรศาสตร์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้แสดงให้คณาจารย์ นิสิต และบุคลากรได้เห็นพระจริยาวัตรทั้งดงาม ไม่ถือพระองค์ ทรงร่วมงานทุกชนิดที่นิสิตจะต้องทำเพื่อสังคม ครั้งหนึ่งในงานคืนสู่เหย้าชาวเทวาลัยได้เสด็จขึ้นเวทีและทรงร้องเพลงลูกทุ่งรับน้อง ต้อนรับพี่ จนทำให้พวงมาลัยในตลาดสามย่านหมด คนที่มาร่วมงานต้องไปซื้อที่ตลาดประตูน้ำและตลาดใกล้เคียง เรื่องพระปฏิภาณและการทรงแสดงออกหรือทรงร่วมการแสดงประเภทที่ทำให้พิศวง คาดไม่ถึงอยู่บ่อยครั้ง ดังเช่นในวาระมีการถวาย

ความจงรักภักดีในวโรกาสสำคัญของพระองค์ท่าน คณาจารย์และนิสิตเก่าคณะอักษรศาสตร์ได้พร้อมใจกันเข้าเฝ้าถวายความจงรักภักดี ที่พระตำหนักจิตรลดาในวันนั้นได้ ขอพระราชทานแสดงละครพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเรื่อง *สามดี* ขณะที่นิสิตกำลังแสดงตามบทอยู่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้เสด็จขึ้นเวทีและแสดงร่วมกับคณะนิสิต รับสั่งเป็นภาษาจีนแทรก ทรงดัดแปลงจากบทพระราชนิพนธ์เดิม นิสิตที่เข้าใจภาษาจีนหัวเราะกันท้องคัด ท้องแข็ง

ในงานเฉลิมฉลองวันพระราชทานกำเนิดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยคือวันที่ ๒๖ มีนาคมของทุกปี จะมีการแสดงปีพาทย์ดึกดำบรรพ์และการแสดงหลายรูปแบบ ในระยะหลัง ๆ นี้สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอฯ ทรงร่วมการแสดงดนตรีตามกำหนดที่มหาวิทยาลัยและนิสิตร่วมกันจัด แต่ที่ทุกคนรอคอยในระยะหลัง ๆ นี้จะมีรายการพิเศษเพราะสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอฯ จะทรงจัดรายการที่จะให้ชาวจุฬาฯ แปลกใจกันอย่างคาดไม่ถึงถึงจริง ๆ เพราะทรงแต่งเพลงหรือบทขับร้องหรือทรงแต่งบทละครหรือการแสดงด้วยพระองค์เอง แล้วทรงแจกให้ผู้แสดงแต่ละเรื่องศึกษา ฝึกซ้อมแล้วแสดง ด้วยความหลากหลายของการ

แสดง จึงไม่มีใครทราบว่าวันนั้นการแสดงจะมีอะไรบ้าง ด้วยเหตุนี้หอประชุม จุฬาฯ ที่ว่ามีขนาดใหญ่มากพอควรและมีเก้าอี้เสริมแล้ว แต่ก็ไม่พอให้ทุกคน นั่งชมการแสดง มหาวิทยาลัยจึงต้องจัดโทรทัศน์วงจรปิดรอบหอประชุมเพื่อให้ชาวจุฬาฯ มีส่วนร่วมในงานคืนสู่เหย้าภาคกลางวันได้ชมการแสดงและฟัง การบรรเลงดนตรี

การแสดงนาฏศิลป์ที่เป็นแบบดั้งเดิม (classic) นั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้ทรงมีส่วนร่วมกิจกรรมตามแบบแผน ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ แต่ในระยะหลัง ๆ ทรงมีพระราชภารกิจมากขึ้น ไม่มีเวลาฝึกซ้อม จึงไม่ได้ทรงร่วมงานประเภทนี้อีก

วิจิตรศิลป์ สถาปัตยกรรม และประติมากรรม

แม้ว่าจะทรงสนพระราชหฤทัยในการวาดภาพเมื่อยังพระเยาว์เช่น เด็กเล็กทั่วไปแล้ว สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารียังทรงโปรดการวาดภาพที่มีพัฒนาการทางวิจิตรศิลป์มากตามลำดับ ด้วยพระปรีชาสามารถทางวิจิตรศิลป์ซึ่งทรงพัฒนาตามความสนพระราชหฤทัยส่วนพระองค์

เองแล้วยังพัฒนาการวาดภาพเพื่อ พระราชทานแก่หน่วยราชการ ภาค เอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ หากจะกล่าวว่าการทรงมีผลงานด้าน พานิชศิลป์อีกด้วย ที่สำคัญยิ่งอีก อย่างหนึ่งคือทรงใช้พระปรีชาสามารถ ทางวิจิตรศิลป์ไปยังการถ่ายภาพได้อย่าง ดียิ่ง ในระยะหลังนี้สมาคมด้านการถ่าย ภาพและสมาคมด้านศิลปะสาขาต่าง ๆ ได้ขอพระราชทานภาพถ่ายไปแสดง นิทรรศการเกือบทุกปี ทำให้ผู้สนใจ ด้านศิลปะและการถ่ายภาพได้ชื่นชม ภาพฝีพระหัตถ์ทั้งการชมนิทรรศการ และการซื้อหนังสือที่ตีพิมพ์ภาพถ่าย ซึ่งแสดงพระปรีชาสามารถด้านวิจิตร ศิลป์เป็นจำนวนมาก

แม้จะไม่ได้ ทรงศึกษา สถาปัตยกรรมศาสตร์ แต่ความสน พระราชหฤทัยด้านสถาปัตยกรรมทั้ง ในเมืองไทยและต่างประเทศทำให้ทรง พัฒนาศักยภาพด้านสถาปัตยกรรมได้ อย่างดียิ่ง พระราชกรณียกิจซึ่งเป็น ที่ยอมรับกันทั้งสถาปนิกและผู้สนใจ สถาปัตยกรรมคือ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ ทรงเป็นแม่กองบูรณะปฏิสังขรณ์วัด พระศรีรัตนศาสดารามเพื่อให้ทัน การเฉลิมฉลองกรุงเทพมหานครครบ รอบ ๒๐๐ ปี ก็ได้ทรงปฏิบัติงานได้ สำเร็จตามกำหนดการเป็นที่ชื่นชม แก่สถาปนิก ประติมากร และบุคคล ทั่วไปเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้สมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ยังทรงเป็นประธานสร้างพระบรม ราชานุสาวรีย์อุไทยเจ้านและอาคาร เติมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ พุทธเลิศหล้านภาลัยที่อำเภอ อัมพวา อันเป็นนิवासสถานของ ล้นเกล้าฯ รัชกาลที่สอง นอกจากเป็น โบราณสถานและพระบรมราชานุสาวรีย์ แล้วยังเป็นแหล่งอนุรักษ์และพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมโดยเฉพาะด้านดนตรี นาฏศิลป์ การละครที่สำคัญของชาติ รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของเมืองไทยอีกด้วย

หลายท่านคงนึกออกว่าภาพผนังรอบศาลารายที่วัดพระศรีรัตนศาสดารามเป็นผลงานวิจิตรศิลป์ชั้นเยี่ยมแห่งหนึ่งของเมืองไทย เพราะงดงามด้านศิลปะการวาดภาพและการแสดงเรื่องราวเกียรติที่มีคุณค่าของด้านวรรณกรรม การซ่อมแซมและบูรณะภาพผนังสำเร็จเรียบร้อยดีก็เพราะสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นแม่กองอำนวยการซ่อมแซมและบูรณะได้อย่างดียิ่ง นอกจากนั้นยังทรงดำเนินงานหรือทรงแนะนำให้มีการบูรณะซ่อมแซมภาพวิจิตรศิลป์ในโบสถ์หรือวิหารในวัดสำคัญต่าง ๆ ทั่วประเทศ พระราชกรณียกิจดังกล่าวนี้ล้วนแสดงพระมหากรุณาธิคุณ และพระปรีชาสามารถด้านวิจิตรศิลป์ สถาปัตยกรรม และประติมากรรมซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้ทรงอนุรักษ์ศิลปะชั้นเยี่ยมของไทยไว้ให้อนุชนชื่นชมและอยู่คู่เมืองไทยไปอีกนาน

สภากาชาดไทย

ในพระฐานะอุปนายิกาสภากาชาดไทย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงงานในสำนักงานสภาที่ส่วนกลางและภูมิภาคด้วยพระวิริยะอุตสาหะเป็นอย่างยิ่ง ในส่วนงานของสภากาชาดไทยในส่วนภูมิภาคนั้นได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมชมการดำเนินงานสนามของหน่วยสภากาชาดจังหวัดต่าง ๆ เป็นประจำ เมื่อครั้งมีปัญหาชายแดนระหว่างไทยกับกัมพูชา ก็ได้พระราชทานพระราชหัตถเลขาถึงเจ้าหน้าที่สภากาชาดที่ช่วยเหลือผู้บาดเจ็บจากการปะทะกันระหว่างทหารของทั้งสองฝ่าย รวมทั้งราษฎร กัมพูชาที่อพยพหนีภาวะสงคราม รวมทั้งความยากลำบากด้านการครองชีพ มาพักอาศัยบริเวณชายแดนไทย ตลอดจนราษฎรไทยที่ได้รับผลกระทบของการปะทะกันกับการอพยพของชาวกัมพูชามายังชายแดนไทย ยิ่งกว่านั้นเหตุการณ์ในชายแดนภาคใต้ภาคตะวันตกและภาคเหนือที่ติดกับ

เมียนมาร์ก็จะมีทั้งคนไทยในชายแดน ๓ จังหวัด คนไทยที่มาเลเซียอพยพมาเมืองไทย ตลอดจนชนกลุ่มน้อยจากเมียนมาร์อพยพมาอยู่เมืองไทยหรือผ่านเมืองไทยไปประเทศที่สาม ภาวะการณ์ที่ภาคตะวันตกและภาคเหนือก็เช่นกัน ด้วยเหตุนี้เราจะเห็นว่าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จไปเยี่ยมเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทยและคนอพยพอยู่เป็นประจำ

งานพิพิธภัณฑสถาน ประวัติศาสตร์ โบราณคดีและมานุษยวิทยา

ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงสนพระราชหฤทัยเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี และมานุษยวิทยาอยู่เสมอ จึงทำให้พระองค์เสด็จชมพิพิธภัณฑสถานทั้งในพระนคร ต่างจังหวัด รวมทั้งเมื่อเสด็จพระราชดำเนินต่างประเทศก็จะเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรนิทรรศการประจำของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติของประเทศที่เสด็จพระราชดำเนินไปเยือน ในขณะเดียวกันก็ทรงรับผิดชอบการจัดพิพิธภัณฑสถานในพระบรมมหาราชวังและพระราชานุสรณ์สถานพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ระหว่างที่ทรงศึกษาที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็ได้เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยพระสหายเพื่อศึกษาข้อมูลจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครเพื่อนำข้อมูลไปประกอบการทำรายงานเสนออาจารย์อยู่บ่อยครั้ง ยิ่งกว่านั้นยังได้พระราชทานพระมหากรุณาธิคุณไปช่วยข้าราชการกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครจัดนิทรรศการ พระราชทานคำบรรยายประกอบนิทรรศการเรื่องเกี่ยวกับพระองค์ด้วยพระองค์เองอยู่หลายครั้ง

พุทธศาสนา สังคมสงเคราะห์ พระราชพิธี

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอได้ทรงพระ
อุตสาหะปฏิบัติกิจการอันเป็นประโยชน์
แก่บ้านเมือง และประชาชนโดยอเนก
ประการ ได้เสด็จพระราชดำเนินไป
ทรงเยี่ยมเยียนราษฎร ดำรวจ ทหาร
ในภูมิภาคต่าง ๆ อยู่เสมอ ทุกแห่งหน
แม้ในท้องถิ่นทุรกันดาร มีภัยอันตราย
ทำให้ทรงทราบถึงการดำเนินชีวิต
ปัญหา และอุปสรรคความยากแค้น
ต่าง ๆ ของบุคคลเหล่านั้นเป็นอย่างดี
โดยปกติจะทรงปราศรัยทักทายกับ
ราษฎรอย่างสนิทสนมด้วยพระเมตตา
ทำให้ราษฎรมีโอกาสที่จะกราบทูลถึง
ทุกข์สุขที่มีอยู่ได้ตามประสงค์ ทรง
ถือเป็นภาระที่จะบำบัดทุกข์บำรุงสุข
ตอบแทนบุญคุณเหล่าทหาร ตำรวจ
และพลเรือนที่สละชีวิต ความสุขใน
การป้องกันประเทศ ได้ทรงงานของ
มูลนิธิสายใจไทยเพื่ออุเคราะห์ทหาร
ตำรวจ และพลเรือนที่บาดเจ็บ พิการ
ในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันประเทศ
ชาติ ด้วยการดูแลให้ฝึกอาชีพตลอด
จนดูแลช่วยเหลือครอบครัวไม่ให้รู้สึก
ว่าถูกทอดทิ้ง ทรงดำรงตำแหน่งองค์
ประธานของมูลนิธิและทรงควบคุม
บริหารงานอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้พบว่าได้
ทรงทำคุณประโยชน์ให้แก่บ้านเมือง
และประชาชนในประการที่สำคัญ
ประการหนึ่ง

ในการพัฒนาประเทศ ทรงสน
พระราชหฤทัยในกิจการพัฒนาทุก
แขนง ได้โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีนาถไปทรงศึกษาและ
ช่วยเหลือในกิจการโครงการตามพระ
ราชดำริทุกโครงการ ทรงทำหน้าที่เป็น
ราชเลขานุการส่วนพระองค์ ทรงรับ
พระบรมราโชบายและพระราชดำริมา
ทรงดำเนินการสนองพระเดชพระคุณ
ทั้งในงานด้านเกษตรและด้านการบำบัด
ทุกข์บำรุงสุขของราษฎร นับเป็นการ
ดูแลสอดส่องพระราชกรณียกิจส่วน
หนึ่งต่างพระเนตรพระกรรณ ได้เสด็จ
ไปทอดพระเนตรการพัฒนาประเทศ

ของประเทศอิสราเอลทรงรับเชิญเป็น
อาคันตุกะของรัฐบาลอิสราเอล และ
การพัฒนาประเทศของประเทศอิหร่าน
โดยทรงรับเชิญเป็นพระอาคันตุกะของ
เจ้าหญิงฟารานซ์ พระราชธิดาสมเด็จพระ
พระเจ้าชาห์แห่งอิหร่าน นอกจากนี้ได้
เสด็จพระราชดำเนินไปทรงงานหรือการ
ประชุมนานาชาติแทบทุกครั้งจะทรงใช้
เวลาเพื่อศึกษาความเจริญก้าวหน้าและ
ศิลปวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ ทั่ว
โลก ผลจากการที่ได้ไปทอดพระเนตร
กิจการต่าง ๆ ของแต่ละประเทศ ย่อม
นำมาใช้เป็นแนวทางช่วยในการพัฒนา
ประเทศไทยได้อย่างดี

ในด้านการพระศาสนาที่ทรงมี
พระหฤทัยมั่นคงในพระรัตนตรัย ทรง
ศึกษาและปฏิบัติธรรมในพระพุทธ
ศาสนาอย่างสม่ำเสมอตลอดมาตั้งแต่
ยังทรงพระเยาว์ พร้อมทั้งทรงสน
พระราชหฤทัยศึกษาหาความรู้ด้าน
พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ตลอด
จนปรัชญาอย่างแตกฉาน

ในส่วนราชการในพระองค์
ก็ได้สนองพระเดชพระคุณในพระราช
ภารกิจที่ทรงมอบหมายให้สำเร็จลุล่วง
ไปด้วยดีสมพระราชประสงค์ เช่น เมื่อ
พุทธศักราช ๒๕๑๖ ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เสด็จแทน
พระองค์ไปทรงร่วมในงานพระราชพิธีซึ่ง
มิตรประเทศกราบบังคมทูลเชิญเสด็จ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระ
นางเจ้า พระบรมราชินีนาถหลาย
ประเทศก็ได้ทรงปฏิบัติพระภารกิจได้
สำเร็จเรียบร้อยเป็นอย่างดี

การทหาร

ทั้งในพระฐานะพลเอกของสาม
เหล่าทัพและพระฐานะของสมเด็จพระ
เจ้าลูกเธอ สมเด็จพระเทพรัตน
ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้
พระราชทานพระมหากษัตริย์คุณแก่
ทหารทั้งสามเหล่าทัพ รวมทั้งตำรวจ
โดยเฉพาะตำรวจตระเวนชายแดน
การเสด็จไปเป็นประธานในพิธีของสี่
เหล่าทัพ การเสด็จไปเยี่ยมกำลังพล
ของสี่เหล่าทัพเป็นสิ่งที่กำลังพลและ
ผู้บังคับบัญชาทั้งหลายภาคภูมิใจและ

เพิ่มพูนความจงรักภักดีต่อพระองค์และสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างถวาย
ชีวิต พระราชกรณียกิจที่ทรงปฏิบัติเช่นนี้มีส่วนช่วยแบ่งเบาพระราชกรณียกิจ
ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นอย่างยิ่ง

การถ่ายภาพ สื่อสารนิเทศ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

คนไทยทั่วไปที่ชมข่าวจากสถานีโทรทัศน์และการฟังข่าวจากวิทยุจะทราบดี
ว่าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีจะทรงสพายกล้องทั้งขนาดเล็ก
และขนาดค่อนข้างใหญ่อยู่เป็นประจำเมื่อเสด็จพระราชดำเนินปฏิบัติพระราช
กรณียกิจทั้งในเมืองและในชนบทที่ห่างไกลทุรกันดาร รวมทั้งที่ต่างประเทศ ภาพ
ที่ทรงฉายไว้จึงเป็นภาพแสดงสภาวะของเมืองไทยและต่างประเทศในช่วงเวลาที่
เสด็จ รวมทั้งเป็นภาพแสดงความเป็นอยู่และความเป็นมาของคนไทยทั้งประเทศ
ตลอดจนลักษณะดังกล่าวของมิตรประเทศทั่วโลก ด้วยเหตุที่ทรงคุณค่าดังกล่าว
จึงมีการขอพระราชทานภาพที่ทรงฉายไว้ไปแสดงนิทรรศการ ตีพิมพ์เป็นหนังสือ
ที่มีผู้ติดตามเพื่อเก็บไว้เป็นเอกสารอ้างอิงอยู่เสมอ

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นอกจากทรงสนพระราช
หฤทัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
เป็นการส่วนพระองค์แล้ว หน่วย
ราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน
มักจะกราบบังคมทูลขอพระราชทาน
พระมหากรุณาธิคุณให้เสด็จไปทรงเป็น
ประธานเปิดงานเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีอยู่เป็นประจำ ข้อมูล
จากผู้รับผิดชอบการจัดงาน รวมทั้งผู้
เข้าเฝ้ารับเสด็จในพิธีต่าง ๆ มีความ
เห็นว่าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารีได้พระราชทานข้อ
วิจารณ์ ข้อเสนอที่ทรงคุณค่าต่อการนำ
ไปแก้ไขปรับปรุงงานด้านวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีอย่างยิ่ง

ด้วยเหตุนี้สมาคมวิชาชีพด้าน
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงถวายพระ
เกียรติยศให้ทรงเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์
ของสมาคมวิชาชีพเหล่านี้ เช่น สถาบัน
เทคโนโลยีแห่งเอเชีย สมาคมวิศวกรรม
สถานแห่งประเทศไทย สมาคมนิสิตเก่า
คณะวิศวกรรมศาสตร์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

พระเกียรติคุณที่องค์การระหว่างประเทศ และมหาวิทยาลัยในเมืองไทยและต่างประเทศ ถวายพระเกียรติยกย่อง

มหาวิทยาลัยทั้งในเมืองไทยและหลายประเทศทั่วโลกได้ถวายปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ทั้งด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากมาย องค์การระหว่างประเทศที่ทำงานครอบคลุมศิลปะและศาสตร์ต่าง ๆ ได้ถวายพระเกียรติยศและราชสดุดีที่ได้ทรงปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์แก่งานที่หน่วยงานนั้น ๆ รับผิดชอบ ปรากฏการณ์เช่นนี้จึงนำชื่อเสียงเกียรติภูมิมาสู่ประเทศไทยที่คนไทยทุกคนภาคภูมิใจและจงรักภักดีแด่พระองค์ท่านอย่างหาที่สุดมิได้

พระมหากรุณาธิคุณที่พระราชทานแก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน

คงจะเป็นเพราะปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณที่ไม่เพียงพอ จึงทำให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณแก่คณะต่าง ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่ไม่สามารถจัดสรรเงินงบประมาณเป็นค่าวัสดุ อุปกรณ์ และในหลายกรณีไม่มีงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการทำงานคือ ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ผู้บริหารระดับคณะหรือมหาวิทยาลัยจึงกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณให้ทรงเป็นประธานในการจัดงานเพื่อรวบรวมเงินเป็นค่าใช้จ่ายดังกล่าว ปรากฏว่าทุกคณะและหน่วยงานสามารถจัดกองทุนเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวได้ลุล่วงไปด้วยดี บางคณะบางหน่วยงานมีเงินทุนมากพอที่ใช้ดอกเบี้ยจากการฝากเงินไว้ในธนาคารได้ตลอดไป ยิ่งกว่านั้นในวาระสำคัญเกี่ยวกับสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีหรือวาระสำคัญของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยได้จัดงานเฉลิมฉลองวาระสำคัญและมีรายได้พอจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาได้เป็นจำนวนมาก พระมหากรุณาธิคุณและพระบารมีที่เกิดขึ้นล้วนส่งผลให้ความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงานทั้งหลายอย่างสุดที่จะพรรณนาได้ครบถ้วน

ในศุภวาระที่จะทรงเจริญพระชนมายุครบ ๖๐ พรรษา ขออัญเชิญอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย สิ่งศักดิ์สิทธิ์ พระบรมเดชานุภาพแห่งพระมหากษัตริย์ไทย พระบารมีที่ได้ฝ่าพระบาททรงบำเพ็ญเพียรมาตลอดพระชนมายุและพลังความจงรักภักดีที่เหล่าข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายได้ปฏิบัติและสั่งสมมาจนได้โปรดอภิบาล ให้ได้ฝ่าพระบาททรงพระสำราญ พระพลานามัยแข็งแรง ทรงพระเจริญยิ่งขึ้นไปและยืนนาน

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แหล่งอ้างอิง

กรมศิลปากร. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จพระราชดำเนินเยือนต่างประเทศ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๖.
ทองต่อ กล้ายไม้ ณ. อยุธยา. ประมวลภาพพระราชกรณียกิจสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพฯ : ธนาคารกสิกรไทย, ๒๕๓๓.
ประยุทธ์ ลิทธิพันธ์. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, ๒๕๒๑.
ภานุคร เครือปัญญาดี. เจ้าฟ้าพัฒนา “รัตนเทพแห่งแผ่นดินของปวงชนชาวไทย”. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ริช, ๒๕๕๓.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประมวลพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เจ้าฟ้ามหาดัชนีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๙.
มูลนิธิศาสตราจารย์ ม.ล.ปิ่น มาลากุล ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. ตั้งดวงแก้ว ส่องสว่างทางสายงาม พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๕๗.
สมาคมชาดไทย. ...ข้าแต่สมเด็จพระอนุชาธิราช. กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๓๔.
สำนักเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ. เทพรัตน ๐ เกริกฟ้า ทิวล้ำสรรเสริญ. กรุงเทพฯ : สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, ๒๕๔๗.
หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เทพรัตนแห่งการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม, ๒๕๔๙.